

У цілому історіографія проблеми патріотичного виховання учнів дозволила здійснити теоретичний аналіз стану проблеми, виходячи з інтересів автора. Цей аналіз дозволив глибоко проникнути в сутність досліджуваного явища. На жаль, в останні десятиліття ХХ ст. – та на початку ХХІ ст. в навчанні й вихованні учнів стала втрачатися моральна основа, що формує громадянина своєї Батьківщини, хоча все це час вирішувалося завдання осмислення захист країни й патріотизму, збереження й передачі наступним поколінням того загального, на чому ґрунтується людство, і тієї частки, що становить неповторну особу народу. Тому, саме зараз ми звертаємося до виховання молодших школярів у дусі патріотизму, тому що це джерело нашого морального здоров'я, це наші джерела передачі соціального досвіду виховання учнів, норм поведінки, суспільних традицій.

Розвиток сучасної системи шкільної освіти передбачає її переорієнтацію від авторитаризму в навчанні і вихованні школярів до гуманних суб'єкт-суб'єктних взаємин, доброзичливого і толерантного ставлення до дітей, впровадження принципів демократизації і гуманітаризації, застосування особистісно-розвивальної методології та відповідних інноваційних методик. Патріотичне виховання належить до пріоритетних напрямів національної системи виховання і передбачає формування патріотичних почуттів, любові до свого народу, глибокого розуміння громадянського обов'язку, готовності відстоювати державні інтереси Батьківщини. У нашому розумінні виховання – це творча взаємодія, діалог учителя і учня, батьків та дитини, самих учнів, спільний пошук і реалізація оптимальних стилів життя, способів поведінки, системи моральних цінностей. Патріотизм є невід'ємною частиною національної свідомості та самосвідомості й передбачає прихильність і любов до місця народження та проживання, вияв громадських почуттів, любов до рідної мови, гордість за культурні досягнення, поважне ставлення до історичного минулого Батьківщини.

Література:

1. Аверьянов Г. М. Психолого-педагогические условия подготовки подростков к военной службе: дисс. канд. пед. наук / Г. М. Аверьянов. – Оренбург, 2001. – 201 с.
2. Бондаренко О. Ю. Актуальні питання патріотичного виховання / О. Ю. Бондаренко // Історія та правознавство. Позакл. робота. – 2014. – № 3. – С. 5 - 9.
3. Брусакова О. В. Мораль і право як чинники оновлення змісту сучасного політичного і національно-патріотичного виховання / О. В. Брусакова // Вісн. Харків. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. Філософія: [зб. наук. пр.]. – Харків, 2014. – Вип. 42. – С. 247 - 256.
4. Виховання культури гідності дітей та учнівської молоді в позаурочній діяльності загальноосвітніх навчальних закладів: метод. посіб. / К. І. Чорна, І. М. Шкільна, К. О. Журба та ін.; під заг. ред. К. І. Чорної. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 259 с.
5. Гарнійчук В. Патріотичне виховання в українській педагогічній науці: наукові підходи та концепції / В. Гарнійчук // Історія в шк. – 2014. – № 3. – С. 28 - 30.
6. Долецька С. Основні етапи патріотичного виховання молодших школярів засобами краєзнавчої роботи / С. Долецька // Молодь і ринок. – 2014. – № 3. – С. 106 - 111.
7. Єщенко М. М. Проблема патріотичного виховання у контексті національної ідентичності / М. М. Єщенко // Імідж сучас. педагога. – 2014. – № 9. – С. 60 - 61.
8. Загородня А. Актуальність патріотичного виховання молоді / А. Загородня, Д. Шевчук // Нова пед. думка. – 2014. – № 3. – С. 142 - 143.
9. Кишакевич Ю. Про вплив сім'ї, школи та суспільства на формування патріотизму молоді / Ю. Кишакевич // Молодь і ринок. – 2015. – № 5. – С. 23 - 28.

УДК 378.1:159.9

Варнавська І.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти
Калініченко В.Г.,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»,

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННСВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ ЗАСОБАМИ ВИРАЗНОСТІ МОВИ

Формування всебічно розвиненої, духовно багатой особистості, спроможної на соціальну адаптацію й репрезентацію власної індивідуальності засобами рідної мови – нагальне завдання, що стоїть перед учителями загальноосвітньої школи, викладачами вищих навчальних закладів та визначає основні

проблеми сучасної лінгводидактики. Студент повинен не тільки засвоїти вироблені суспільством правила мовленнєвої комунікації і виражальні можливості мовних одиниць усіх рівнів, а й оволодіти протягом навчання певним рівнем мовленнєвої компетентності, і «чим більший запас виражальних засобів мови, яким володіє мовець, тим легше йому знайти ті, що можуть забезпечити адекватне відтворення змісту думки й ефективну реалізацію задуму» [3]. Такий підхід до формування мовної особистості вимагає визначення ролі виражальних засобів у мовленнєвих уміннях і навичках студентів вищу.

Проблема формування мовленнєвої компетентності і компетентності (з урахуванням і культури мовлення) студентів не нова, але багатоаспектна, і тому в лінгвістичній літературі їй присвячено чимало досліджень. До цієї теми звертались мовознавці (Н.Бабич, Л.Мацько, М.Сулима та інші) і лінгводидакти (О.Біляєв, М.Пентилок, К.Плиско, М.Стельмахович, Л.Федоренко, та інші). Формування комунікативної культури фахівців різної професійної спрямованості, особливо у вищих навчальних закладах, досліджували Г.Д.Берегова, Г.Д.Берегова, Р.С.Гуревич, О.М.Семенов, Л.О.Сікорська, Н.Л.Тоцька та інші. Так, Г.Д.Берегова зазначала: «Як свідчать спостереження, випускники загальноосвітніх шкіл на належному рівні мовленнєвою культурою не оволоділи. Бідність словникового складу не дозволяє мовцям висловити думку чітко, виразно, багато, різноманітно. Відсутність умінь і навичок логічного відтворення мислення перешкоджає налагодженню комунікації» [2, с.243].

Оптимальних шляхів поєднання формування мовленнєвої компетентності студентів економічного напрямку із засвоєнням виражальних засобів мови в лінгводидактиці не виявлено, що засвідчує вивчення і аналіз науково-методичної літератури. Актуальність нашого дослідження – формування мовної особистості студентів у процесі засвоєння виражальних засобів української мови. Це своєю чергою зумовлює мету і завдання дослідження – показати зміст роботи над засвоєнням виражальних засобів у процесі формування мовленнєвої компетентності студентів-економістів і продемонструвати це на прикладах завдань.

Із метою формування мовленнєвої компетентності та цілісного уявлення про виражальні засоби української мови, студентам пропонуємо систему завдань, зосередивши основну увагу на підготовці майбутніх економістів до засвоєння лексичних, граматичних і стилістичних норм сучасної мови; використання виражальних засобів відповідно до комунікативних намірів у науковій, діловій сферах; створення монологів, діалогів, написання промов, доповідей (звичайно, з урахуванням професійної спрямованості). Цей зумовило використання завдань репродуктивно-креативного й креативного характеру, а також завдань аналітико-мовленнєвого характеру на основі текстів художнього, офіційно-ділового, наукового й публіцистичного стилів.

Завдання, пропонувані студентам для виконання, поступово ускладнювалися: спочатку пропонувалися із дотриманням лексичних норм, наприклад, синонімічні заміни з вибором кращого варіанту висловлювання, потім граматичні аспекти – заміна словосполучень реченнями, побудова речень, міні-висловлювань і, нарешті, висловлювань (текстів) із використанням виражальних засобів мови, які доречно використовувати під час усного публічного або приватного спілкування.

Так, вивчення навчального матеріалу змістової частини «Основні мовні та мовленнєві поняття» розпочиналось ознайомленням із ключовими поняттями дисципліни українська мова (за професійним спрямуванням) і спиралось на знаннях основ культури української мови, супроводжувалось аналізом стійких словосполучень, які доречно використовувати у професійному мовленні. Наприклад, поясніть, яку конструкцію доречно використовувати: *житель чи мешканець будинку? Дефекти, вади чи недоліки економічної підготовки? Ставлення чи відношення керівника до бухгалтеря? Взаємини, стосунки чи відносини між банківськими структурами? Музикальна чи музична школа? Музично чи музикально обдарована дитина?*

Подальша робота полягала в переробці тексту художнього стилю з заміною пасивних дієприкметників на безособові форми (діалог, монолог) і створенні висловлювань із використанням дієприкметників як одного із засобів створення образності в наукових текстах. Наприклад, переробіть речення, замінюючи пасивні дієприкметники безособовими формами на -но, -то. Побудуйте два монологи – з поданими реченнями і переробленими, визначте різницю. *Тема наукової роботи запропонована завчасно. Теоретичний матеріал добраний доречно. План розроблений. Система практичної частини дослідження потребує ретельного аналізу.*

В основу змістової частини «Усне професійне мовлення» було покладено завдання на визначення характеру помилок, допущених ораторами в публічному мовленні. Наприклад, зредагуйте речення:

Ваша задача, студенти, займатися більш ефективнішим дослідженням цієї проблеми і, так сказати, шукати самий надійний спосіб її вирішення.

Шановні колеги по роботі! Я ціню Вас як висококваліфікованих спеціалістів, але мені не до вподоби відношення до роботи деяких з вас.

Працюючи на посаді голови правління банку, хочу відповідально заявити, що наша банківська установа працює у штатному режимі, кредитування громадян буде поновлено вже зі слідуєючої неділі.

Ну от, панове, ми практично знайшли вихід з даного положення, і доклавши зусилля, подолаємо й інші перешкоди на нашому путі.

Практичному оволодінню виражальними можливостями української мови сприяли інноваційні методи навчання, серед яких важливу роль мають завдання із підготовкою презентації. Наприклад, *підготуйте презентацію:*

а) будь-якого об'єкту, проекту, явища, події чи процесу за економічного спрямування;

б) професії, яку опановуєте в університеті. Скористайтеся питаннями:

- Чим приваблює обрана професія?

- Що вам відомо про цей фах? (Історичний екскурс).

- Наскільки ваша спеціальність важлива, актуальна сьогодні, у перспективі?

- Які ділові, моральні якості допоможуть вам у професійній діяльності?

- Ким ви бачите себе у майбутньому?

Слід зазначити, що під час подібного навчання нами постійно здійснювався зв'язок із фаховими дисциплінами і в якості дидактичного матеріалу використовувались зразки текстів економічного спрямування. Під час аналізу усних зразків фахового спрямування (наприклад, перегляд програм економічного сектору), у процесі бесід на моральні теми емоційно забарвлена лексика допомагала студентам чітко висловити свою думку з приводу переглянутого, проникнути в суть проблем, схвалити чи засудити обговорювані питання, а водночас збагачувала словниковий запас, сприяла розвитку образності та виразності мовлення студентів.

Література

1. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови / Н.Д. Бабич. – Львів: Світ, 2003. – 432 с.
2. Берегова Г.Д. Формування комунікативної компетенції студентів-аграріїв / Г.Д. Берегова // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 31. – Херсон: Видавництво ХДПУ, 2002. – С.243-249.
3. Чабаненко В. Стилiстика експресивних засобiв української мови / В. Чабаненко. – Запорiжжя: ЗДУ, 2002. – 351 с.

Висікало Т.В.,

*кандидат педагогічних наук, викладач спеціалізованих дисциплін
Харківського художнього училища*

МУЗЕЙНА ПРАКТИКА ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Музейна практика у сучасному художньо-педагогічному просторі розглядається як вагома складова професійної підготовки майбутніх фахівців з образотворчого мистецтва, що сприяє освітньо-виховному розвитку творчої молоді, формуванню її естетичних смаків, виявленню традиційних особливостей вітчизняного і закордонного мистецтва.

Як зазначає Н. Г. Рощина, роль музейної практики полягає у залученні студентів до образотворчого мистецтва шляхом вивчення музейних колекцій. Саме музейна практика, на думку автора, сприяє розумінню значущості музею в особистісному й професійному становленні майбутнього художника [4, с. 38].

На думку науковця-дослідника музейної освіти Ф. Вайдахаера, музей як історично сформований інститут слід розглядати не лише у контексті накопичення знань людством, а перш за все, як місце розуміння сутності тих чи інших об'єктів і явищ [2, с. 180-188]. Серед основних завдань музейної практики є ознайомлення з культурною, мистецькою спадщиною як вітчизняною, так і світовою; формування здатностей до сприйняття музейної інформації; грамотного підходу до дослідження творів мистецтва, що включає мистецтвознавчий, культурологічний, методичний аспекти; розвиток творчої уяви; використання новітніх технологій, спрямованих на вдосконалення музейної освіти, що передбачає налагодження тісної взаємодії музеїв і художньо-педагогічних закладів з метою підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців з образотворчого мистецтва [3, с. 67-69].